

Strategisk plan för Umeå kommun år 2019-2031

Inledning

Den strategiska planen tar sikte på den kommande tolvårsperioden. Giltigheten ska prövas minst en gång per mandatperiod. Syftet med planen är att kommunen och gärna andra organisationer ska samarbeta med en gemensam strategi och med långsiktighet för att nå tillväxtvisionen om 200 000 invånare senast år 2050. För umeåbor, medarbetare i kommunen, investerare, beslutsfattare på olika nivåer och andra läsare av strategiplanen ska det vara tydligt vilka ambitioner och vilka områden som Umeås kommunledning prioriterar för att utveckla kommunen på ett framgångsrikt sätt.

Bakgrund

Umeå är ett norrländskt undantag, i den bemärkelsen att kommunen är den enda i Norrland som lyckats upprätthålla tillväxt sedan 1800-talet. Med drygt 127 000 invånare är Umeå den största kommunen i Norrland, men i ett europeiskt perspektiv är Umeå fortfarande en relativt liten stad. Det är viktigt att komma ihåg. Umeå växer för långsamt i förhållande till riket.

Aktuell forskning visar att en kommun behöver minst 200 000 invånare för att få en attraktiv och mångfacetterad arbetsmarknad. Då måste det finnas fler arbetsgivare i många olika branscher som erbjuder goda möjligheter att hitta passande jobb för hela familjen. Likaså är det avgörande att kunna erbjuda en god tillgång på bostäder. Det är viktigt för att människor ska vilja och kunna flytta och bosätta sig i Umeå.

Umeå har fördubblat sin befolkning sedan universitetet invigdes 1965. I dag utgör de inflyttade invånarna 54 procent av befolkningen. Umeåborna är unga i jämförelse med befolkningen i resten av Sverige. Medelåldern är flera år lägre än riksgenomsnittet.

Kommunen har en välutbildad befolkning och en bred mångfald. Allt fler människor kommer från andra länder med andra kunskaper och erfarenheter. Idag talas mer än 120 olika språk i kommunen. Umeå universitet, med design- konst- och handelshögskolorna, erbjuder utbildningar inom alla områden för sina studenter. Här finns också Sveriges lantbruksuniversitet.

År 2008 fick Umeå utmärkelsen Årets tillväxtkommun, men utvecklingen har pågått under lång tid. Här återfinns i dag norra Sveriges största industrisektor, en expansiv tjänstesektor och ett privat näringsliv där sysselsättningen är större än i den offentliga sektorn. I Umeå finns ca 12 000 företag.

Kommunikationerna med omvärlden är strategiskt viktiga. Umeå Airport, bara fyra km från centrum, Botniabanan med Nordic Logistic Center, en ny ringled för vägtrafik

som håller på att färdigställas och ett gemensamt hamnbolag med Vasa på andra sidan Kvarken ger Umeå en stark roll som nav i det nordiska transportnätet.

Metod

Den strategiska planens intentioner ska inför varje budgetprocess konkretiseras i ett begränsat antal övergripande fullmäktigemål. Den långsiktiga planen ska vara ett stöd för nämnder och styrelsers mål, samt deras arbete med uppdragsplaner/aktivitetsplaner. Fullmäktigemålen omfattar kortare tidsintervaller. Målen ska ha tydliga inriktningar med mätvärden, analyser, utvärderas efter målperioden och ska kunna ge direktiv till nämndernas verksamheter. De ska ses över och vid behov revideras vid varje budgetprocess. Kommunen har många olika verksamhetsområden. Därför måste kommunens mål vara tydliga och mätbara.

Globala megatrender driver utvecklingen

Fram till 2031 finns flera globala trender som påverkar Umeå kommuns förutsättningar för framtiden. Globalisering, urbanisering, digitalisering är tre av dessa som på olika sätt kan påverka Umeå och vår region. Tre omvärldsfaktorer som faktiskt var och en – och tillsammans – förändrar förutsättningarna påtagligt för människor, företag och politik.

Globalisering

Den pågående globaliseringen innebär att vi blir mer ömsesidigt beroende av varandra. Globaliseringen är emellertid inget nytt. En rad processer har drivit på internationaliseringen. Utvecklingen går mot en alltmer specialiserad ekonomi och ett ökat utbyte av varor och tjänster mellan länder och kontinenter. Med nedrivningen av handelshinder, öppnandet av nya marknader och IT-revolutionen har globaliseringen tagit ökad fart. Resultatet har blivit en snabb välbefinningsökning i flertalet av världens länder och andelen människor i världens utvecklingsländer som lever i fattigdom enligt FN:s definition har minskat från 40 % år 1981 till cirka 15 % idag. Människorna lever längre, är friskare och får det generellt sett betydligt bättre ställt.

Globaliseringen bidrar också till en ökad konkurrens och därmed att kravet på regioners och nationers anpassning och omställningsförmåga ökar. Svenska regionala kluster tävlar i allt högre grad med andra regioner runt om i världen med motsvarande specialiteter. Regioners funktionalitet och tillgänglighet spelar i detta sammanhang en betydande roll för företagens konkurrenskraft. För detta krävs, förutom goda kommunikationer, ett väl fungerande regionalt innovationssystem, som är byggt på ett nära samspel mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor.

Med globaliseringen ökar konkurrensen, då hela världen blir vår marknad. Umeå är en del av den utvecklingen. Umeå kommun har ett växande globalt näringsliv, ett internationellt präglat universitet och en bred mångfald bland våra invånare. Därigenom har Umeå alla möjligheter att vara en stark aktör på en global arena.

Urbanisering

Allt fler människor bor i städer. Urbaniseringen, att vi bor och arbetar i städer, är en trend som pågått i århundraden. Trenden har dock under de senaste decennierna förstärkts. Vid 1900-talets början bodde ca tio procent i städer. Sedan år 2006 bor hälften av jordens befolkning i städer och forskare bedömer att upp till 70 % av världens befolkning kommer att vara bosatt i städer om 30 år.

Städer är tillgängliga, deras utbud av en större och bredare arbetskraft och kreativa miljöer gör dem attraktiva för individer och företag. De har också en bättre utbyggd infrastruktur – från gator och kollektivtrafik till bredband – än mer glest bebodda områden. Den stora staden symboliserar livschanser och hopp om ett bättre liv för en stor del av världens befolkning – inte minst bland yngre generationer och inte bara i utvecklingsländerna.

Såväl erfarenheter som forskning visar att en hög befolkningstäthet och ett stort befolkningsunderlag vanligen gynnar ekonomisk tillväxt. Vi ser också en tendens mot framväxten av mer urbant präglade generationer, där tidigare generationers kopplingar till landsbygden inte lever kvar på samma självklara vis, vilket också förstärker den urbana livsformen som norm.

Sverige tillhör, sett till andel av befolkningen som bor i städer, redan till de mest urbaniserade länderna i Europa. Den ökade urbaniseringen ställer krav på politisk långsiktighet, samverkan och god planering. Umeå har lyckats kombinera många av storstadens fördelar och samtidigt kunnat bevara känslan av den mindre stadens närhet och trygghet. Det är viktigt att denna lyckosamma kombination bevaras när Umeå fortsätter att växa.

Digitalisering

Digitaliseringen av samhället fortgår ständigt och i allt snabbare takt. Obegränsad information och kunskap är idag bara ett knapptryck bort. Det kommer att påverka kommunen och på sikt kommer dessa förändringar vara genomgripande vad gäller vilka jobb som tillkommer och försvinner, vilka branscher som kommer att vara växande och när det gäller kommunens framtida personalbehov. Digitaliseringen öppnar upp och skapar nya förutsättningar för en närhet mellan platser och verksamheter som inte grundar sig på geografi.

Digitaliseringen har under de senaste tio till femton åren skapat helt nya möjligheter. En allt större del av våra liv och ekonomin utspelas virtuellt/på nätet. Men vi står bara i början av denna utveckling. Om ytterligare tjugo år är samhället mycket mer virtuellt än idag, med intelligenta system som samspelar med oss i vardag och arbete. Redan idag är tre miljarder människor och mer än tio gånger så många maskiner uppkopplade på Internet – en utveckling som formligen har exploderat under de senaste åren. Internet möjliggör ett informationsutbyte sprider kunskap och driver innovation på ett sätt som världen aldrig tidigare skådat. Fler människor kommer att vara arbetsföra längre och få ett bättre liv.

Vi kommer att få ändrade möjligheter att bo och arbeta, där ännu fler yrken kommer att kunna vara i stort sett platsoberoende. När vi är uppkopplade var vi än befinner oss så kommer möten på distans att vara vardag snarare än ett pittoreskt undantag i företag och organisationer. Detta kommer naturligtvis att påverka också Umeå.

Klimatförändringar, migration, oro i vår omvärld

Klimatförändringarnas konsekvenser för Umeå kommun och vår region är svåra att förutspå. Oavsett scenario måste det finnas förberedelser för att anpassa regelverk och befintlig fysisk miljö till nya förutsättningar och arbeta målmedvetet för att begränsa fortsatt klimatpåverkan. Ett framgångsrikt klimatarbete utgör en utvecklingspotential för samhället. Förändringarna innebär inte bara hot, de skapar också möjligheter att utveckla nya tjänster och produkter som behövs för att klara framtida utmaningar. Umeå ligger redan idag långt framme i detta arbete.

Den ökade migrationen och den pågående flyktingkrisen påverkar såklart också vårt land och vår region. Antalet asylsökande som kommer till Sverige har varit högre än någonsin. Det är en stor utmaning för vårt samhälle. Det krävs både ledarskap och reformer för att skapa ordning och reda i flyktingmottagandet och för en förbättrad integration, så att fler människor kommer i jobb. Kommunerna står inför en rad tuffa utmaningar, men i detta finns också stora möjligheter om det hanteras på ett väl avvägt sätt. En avgörande faktor för förbättrad integration är att bryta utanförskapet. Det gäller att vidta åtgärder som motverkar stora klyftor i samhället.

De senaste åren har vi avslutningsvis sett ökade spänningar och oro även i vårt närområde. Ett alltmer aggressivt Ryssland, som rubbar den rådande säkerhetsordningen i Europa. Annekteringen av Krim från Ukraina, upprepade militära provokationer från Ryssland mot sina grannar inklusive Sverige skapar befogad oro.

Strategisk plan för Umeå kommun

Övergripande mål

Umeås tillväxt ska ske med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 invånare senast år 2050.

Behöver Umeå växa mer?

Varför ska Umeå kommun växa och bli större befolkningsmässigt? Räcker det inte med dagens befolkning? Låt oss genast slå fast att storleken spelar roll. Norra Sverige behöver en stark tillväxtmotor. En kommun som tar på sig ledarskapet i norr och som har förmågan att dra till sig nödvändiga infrastruktursatsningar, företagsetableringar och annat.

Det finns ett tydligt samband mellan storlek och tillväxt. Det mesta talar för fortsatt geografisk koncentration av boende, företag och arbetsplatser. Stora stadsregioner blir större och global konkurrens handlar i växande utsträckning om konkurrens mellan stora stadsregioner. Såväl hushåll som företag attraheras till större geografiska marknader då mångfalden av resurser, utbildning och tjänster är större där än i mindre regioner med små lokala marknader.

Människor söker sig till människor. Fler invånare innebär ökad mångfald. Ju fler umeåbor, desto attraktivare blir det att flytta hit. Det bildas alltså ett självförstärkande samspel. En ökad befolkning leder till större arbetsmarknad och bättre karriärmöjligheter. Fler företag kommer att etablera sig här, vi kommer få se en kraftig jobbtillväxt och det leder i sin tur till ökade skatteintäkter - vilket säkrar välfärden. Allt hänger ihop och påverkas positivt just av storleken på befolkningen.

Ambitionen är att utveckla Umeå till en modern urban miljö där människor kan förverkliga sina livsprojekt i en kreativ och fördomsfri miljö. I en kommun där fler mår bra, tror på sig själva och vågar gå sin egen väg kommer fler människor också att kunna förverkliga sina drömmar. Självfallet ska vi parallellt erbjuda attraktiva livs- och boendemiljöer utanför staden. Umeå har en omgivande landsbygd som erbjuder ett välkommet komplement till stad och tätorter. Fler invånare möjliggör också ett ännu bättre utbud av fritids- och kulturaktiviteter.

Umeå kommun växer idag för långsamt. Storlek spelar roll. Alla jobb behövs – privata, statliga, kommunala liksom inom landstinget. Vi måste de kommande åren fortsätta bygga stad, förnya och utveckla Umeå. Vi får aldrig stå still.

Strategiska områden (1-10)

Fram till 2028 finns flera yttre faktorer som påverkar Umeå kommuns förutsättningar för framtiden. Globalisering, urbanisering, digitalisering, klimatförändringar och migration, är några av dessa som nämnts tidigare i inledningsavsnittet. Detta i sin tur ställer krav på Umeå kommun inom en rad olika strategiska områden. Följande områden är av särskild betydelse under den kommande perioden:

1. Ett utvecklande företagsklimat ger tillväxt
2. Bostadsbyggande – attraktiva livsmiljöer både i stad och på landsbygd
3. Valfrihet
4. Jämställdhet en strategisk framgångsfaktor
5. Regionalt ledarskap
6. En modern arbetsgivare och välfärd i toppklass
7. Infrastruktur
8. Stärk besöksnäringen
9. Kultur och fritid i toppklass
10. Den hållbara staden

1. Ett utvecklande företagsklimat ger tillväxt

För att nå kommunens tillväxtmål krävs cirka 35 000 nya arbetstillfällen, främst inom tjänstesektorn. Varje dag fattas nya beslut om var företag ska etablera sig och människor ska flytta. Inför varje sådant beslut måste Umeå framstå som det mest attraktiva alternativet. Varje extra umeåbo i arbete och varje extra arbetad timme innebär ökade skatteintäkter och mer resurser att satsa på skolan, vården och andra delar av välfärden. Om vi vill ha fler i arbete måste vi bejaka en bred arbetsmarknad. Alla jobb behövs.

Umeå har som kunskapsstad utomordentliga möjligheter att bidra till en för Sverige och regionen nödvändig utveckling. För att uppnå kommunens tillväxtmål är det helt nödvändigt att näringslivet expanderar snabbare än tidigare, vilket gör Umeå till en, även i framtiden, konkurrenskraftig kommun med hög sysselsättningstillväxt och kraftig tillväxt av nya företag. Flera av de nya företagen är spjutspetsföretag med unika produkter i nya och snabbt växande branscher. De etablerade tillverkningsindustrierna hävdar sig väl då de lyckats ta till sig ny teknologi och dessutom omges av Umeås välutvecklade struktur av kvalificerade tjänsteföretag.

Den kunskapsintensiva näringen har goda möjligheter att utvecklas med en genomtänkt lokal näringslivspolitik, där näringsliv, universitet, kommun och andra offentliga organ samverkar. Det är viktigt att fortsatt stötta inkubatorer som exempelvis Bic Factory.

Av central vikt är att få fler personer att starta företag, att befintliga företag växer och att fler företag väljer Umeå som lokaliseringsort. En ytterst viktig del i den fortsatta

utvecklingen är att bli bättre på att attrahera riskkapital till vår kommun och region. Politiker kan inte kommendera fram arbetstillfällen i den privata sektorn. Umeå kan däremot förbättra villkoren för företagarna och bli bättre på att skapa förutsättningar för att fler ska kunna våga ta steget att starta eget. Förkorta handläggningstider, inför utmaningsrätt, förbättra dialogen, avveckla osund konkurrens och genomför mer konkurrensupphandling.

En arbetsgivare som vill etablera sig i Umeå och anställa människor ska välkomnas med öppna armar. Det är viktigt att väntetiden för att få mark anvisad därför hålls så kort som möjligt. Idag saknar Umeå kommun mark att erbjuda för mer ytkrävande etableringar. Detta ska åtgärdas snarast. Öppna för mer handelsytor väster om Ersboda/Green-zone.

Skatten i Umeå är omkring två kronor högre än flertalet jämförbara kommuner. Detta utan att vi kan påvisa någon egentligt bättre kvalitet i vår verksamhet. Att kommunen har så mycket högre skatt än jämförbara kommuner är skadligt för Umeå på både kort och lång sikt. Genom att successivt sänka kommunalskatten måste vi under de kommande åren påbörja arbetet att närma oss övriga jämförbara kommuner gällande skattenivån.

2. Bostadsbyggande – attraktiva livsmiljöer både i stad och på landsbygd

I Umeå råder bostadsbrist. Bostadsbyggandet borde öka till åtminstone 2000 nya bostäder per år. Detta för att ”bygga bort” det underskott som har skapats genom att det under en lång rad av år bara har byggts hälften så många bostäder som behovet har varit. Här måste de privata aktörerna och det kommunala bostadsbolaget AB Bostaden hjälpas åt. Kommunen har redan börjat inrikta processen på kortare tid för markreservation. Flexibla och mer generella detaljplaner med optimal volym och användning är också en viktig förutsättning.

Främsta fokus är att ”bygga stad” i de centrala stadsdelarna, i enlighet med *Fördjupningen för de centrala stadsdelarna*. Inom en radie av fem km planeras huvuddelen av den kommande befolkningstillväxten. En stor del av befolkningstillväxten ska ske i centrala stadsdelarna, vilket innebär en förtätning av centrum genom att vi tillåter högre hushöjder.

Det kommunala bostadsbolaget har en central roll att spela, när det gäller nyproduktion av hyresrätter. Delar av fastighetsbeståndet ska säljas för att möjliggöra ökad nyproduktion, samtidigt som det ger en möjlighet för fler aktörer att etablera sig i kommunen. Fler områden måste öppnas upp för nybyggnation, samtidigt som takten på kompletteringsbyggande ökar.

Bostadsbyggande i Sävar, Holmsund/Obbola och Hörnefors ska främjas. Områdena ligger på rimligt pendelavstånd från centralorten och har förutsättningar för en bra kollektivtrafik samt goda sociala miljöer. Goda tillväxtmöjligheter finns också inom

befintliga byar inom en rad stråk som pekas ut i den tidigare av KF antagna *Fördjupningen för Umeå*. Likaså har Umeå en lång älv- och kuststräcka som erbjuder många fina lägen för boende. De frågorna hanteras i *Fördjupning för kusten* och *Fördjupning för älvskapskapet*.

Under 2018 antogs dels det tematiska tillägget för landsbygden, dels Programmet för hållbar landsbygdsutveckling i Umeå kommun. Det var ett viktigt komplement, som behövdes för att se Umeå kommun som en helhet. Med både stad och landsbygd. Det är viktigt att inte tappa bort landsbygdsperspektivet. Umeå måste kunna erbjuda de bästa levnads- och utvecklingsbetingelserna även för boende och företagande på landsbygden. Det handlar om att skapa förutsättningar för bebyggelse, att kunna utveckla det lokala näringslivet, stärka befintlig infrastruktur och säkerställa service som skolor och annat. Inte minst jordbrukets betydelse för en växande region kan nämnas. En tillväxt för både stad och landsbygd således.

3. Valfrihet

Frihet och trygghet ska gå hand i hand i Umeå. Frihet handlar om självständighet och oberoende för varje människa och familj. Alla är unika och måste tillåtas vara det. Umeå kommun ska sträva efter att ge största möjliga frihet för varje människa och ett starkt civilsamhälle ska ses som en resurs. Valfrihet och god service ska vara ledstjärnor i den kommunala servicen. Medborgaren ska ständigt stå i fokus och styra verksamheten. Friheten förutsätter tolerans och ansvar gentemot andra. Det skapar trygghet. Det personliga ansvaret kan aldrig ersättas av politiska beslut. Därför ska politiken riva hinder och skapa förutsättningar istället för att bestämma hur umeåborna ska leva sina liv.

Att få välja skola och förskola skapar trygghet. 3 av 4 föräldrar och elever anser det vara positivt att kunna välja skola. Valfriheten i skolan ska värnas. Det ska finnas lättillgänglig och relevant information om alla skolor och om vilka fristående och kommunala utbildningar som erbjuds i kommunen, så att det blir lättare för föräldrar och elever att välja skola. Det finns ett egenvärde i att individen kan välja skola själv - och inte styras av beslutsfattareshens godtycke. Därför bör val av skola bli obligatoriskt.

Att veta att man får bra vård när man blir gammal och sjuk skapar trygghet. Allt fler anser att det är rätt att kunna välja och välja bort sin vård- och omsorgsgivare. 90 % anser att valfrihet inom äldreboende är viktigt. 81 % anser att valfrihet inom hemtjänst är viktigt. 90 % anser att man ska kunna välja bort en vårdgivare man inte är nöjd med.

Umeå kommun var tidigt ute med att erbjuda eget val inom hemtjänst och sedan 2010 har vi lagen om valfrihetssystem (LOV) inom hemtjänsten. Att fokusera på kvalitet är en självklarhet och vi vet med säkerhet att brukarnas behov tillgodoses bättre samtidigt som nöjdheten har ökat. Framgången med LOV inom hemtjänsten ska värnas. Umeå har den högsta kundnöjdheten inom hemtjänsten, och med ett stort antal privata aktörer som erbjuder sina tjänster. Succén med valfrihetssystemet ska utvecklas i

Umeå och LOV inom särskilt boende och inom funktionshinderomsorg ska införas. Genom detta kan fler äldreboenden byggas och mångfalden inom exempelvis daglig verksamhet i omsorgen kommer att öka. Detta till stor nytta inte bara för kommunen men i synnerhet för den enskilde.

Fler utförare i omsorgen ger en större valfrihet och möjlighet till eget inflytande samtidigt som andra aktörer än kommunen är med och utvecklar verksamheten. Det är alltid kvaliteten på verksamheten som är det primära. Att valfrihet ska råda är för Umeå kommun självklart och vi ser positivt på fler aktörer. Med fler aktörer inom omsorgen blir även vården mer attraktivt.

4. Jämställdhet en strategisk framgångsfaktor

Jämställdhet och lika möjligheter är en angelägenhet för både kvinnor och män. Målet är att alla ska ha samma möjligheter till fria livsval, och delat ansvar för att få vardagspusslet att gå ihop. Ingen människa ska behandlas sämre än någon annan på grund av sitt kön.

Lika lön för lika arbete ska vara självklart. Arbeten som bedöms som likvärdiga ska ha samma lönenivåer utan könsskillnader. Det är viktigt att arbetsmarknaden i Umeå öppnas upp för fler arbetsgivare, särskild inom den offentliga sektorn. De som jobbar inom traditionella kvinnoyrken har idag för få arbetsgivare att välja mellan – vanligtvis en eller möjligen två. Det vanligaste är att det endast finns en offentlig arbetsgivare och på grund av den dåliga konkurrensen blir lönerna inom dessa yrken ofta låga.

Här finns det en stor potential för utveckling under den kommande perioden. De norra delarna av vårt land har länge haft problem med att lyckas attrahera kvinnor i samma utsträckning som städerna i södra Sverige. Det är ingen nyhet att arbetsmarknaden för kvinnor i norra Sverige därtill är kraftigt orienterad mot offentlig sektor. Här behövs en förnyelse av arbetslivet med fler val av olika arbetsgivare för att göra Umeå och vår region mer intressant.

Jämställdhetsfrågor ska prioriteras i det kommunala arbetet. Ingen kvinna eller man ska behöva känna sig rädd för att bli utsatt för våld. Samarbetet med kvinnojourer/kvinnohus och polisen ska utvecklas. Enkla trygghetshöjande insatser bör utökas.

Förekomsten av hedersförtryck och hedersvåld ska med kraft bekämpas. Det är det största hotet mot jämställdhet i Sverige, och ger uttryck för värderingar som inte hör hemma i ett modernt samhälle.

5. Regionalt ledarskap

Ensam är sällan stark, och det är därför viktigt att kommunen verkar på de arenor och i de sammanhang som är gynnsamma för jobb och tillväxt i Umeå. Världen är föränderlig och vi måste hela tiden pröva de samarbeten vi ingår i för att se hur vi får fler jobb, fler satsningar och fler investerare till vår region. Detta gäller såväl regionalt som nationellt.

Syns man inte så finns man inte. Kommunen måste vara ständigt aktiv på alla de arenor som kan påverka förutsättningarna och utvecklingsmöjligheterna för vår region. Utöver att axla det självklara ledarskapet i norra Sverige, ska kommunen bli bättre på att verka på den nationella och internationella nivån.

Ett närliggande exempel på detta är säkrandet av färjeförbindelsen mellan Umeå och Vasa över Kvarken. Den blir nu verklighet med ny färja, efter ett starkt och framgångsrikt samarbete mellan kommuner och regioner på både svenska och finska sidan. Det pågår en stenhård konkurrens mellan stadsregionerna - dag efter dag, månad efter månad, år efter år – och här måste Umeå på ett tydligt och genomtänkt sätt flytta fram positionerna.

6. En modern arbetsgivare och välfärd i toppklass

En viktig del i kommunens attraktivitet är att vara en modern och god arbetsgivare. Umeå kommun står inför stora rekryteringsbehov. Av landets 290 kommuner hamnar vi på dåligt till när det gäller sjukfrånvaron. Det är ett misslyckande. Sjukskrivningarna hos de anställda är på en alldeles för hög nivå.

Faktorer som enligt forskningen påverkar hälsan negativt är små möjligheter att påverka arbetssituationen kombinerat med höga krav och bristande stöd i arbetet. Ledarskapets betydelse och ansvar, på olika nivåer i kommunen, måste särskilt uppmärksammas under kommande år.

En strävan måste vara att få mer självbestämmande för personalen ute i verksamheten, så att de bättre kan styra över sin arbetssituation. Fysisk aktivitet på arbetstid är positivt för hälsan, och därför införs möjligheten för personalen att träna på arbetstid. Det minskar sjukfrånvaron och ökar produktiviteten. Förutsättningar för vidareutbildning, goda arbetsvillkor och bättre möjligheter till karriär är något som måste utvecklas.

För att Umeå skall kunna bli den främsta skolkommunen krävs förändringar. Idag är det för många elever som inte klarar de uppsatta målen i grundskolan. Samtidigt är det många skolor som har problem med en dålig arbetsmiljö för såväl elever som lärare. Grunden läggs redan i förskolan och här är det viktigt att möjliggöra goda förutsättningar genom lagom stora barngrupper. Alla barn har rätt att bli sedda av sin lärare. Det handlar dels om högpresterande elever som det inte finns tid till att stimulera och dels om stöd till elever med särskilda behov som man förgäves försöker

hinna hjälpa. Samtidigt berättar elever och föräldrar om hur stora klasser skapar oordning och oro i klassrummet. Målsättningen för skolan är att Umeå ska ha Sveriges högsta slutbetyg i år 9 och att skolan ska vara en trygg miljö utan mobbning. En viktig förutsättning för utveckling är att vi följer upp resultaten kontinuerligt. Kommunen bör se över möjligheten att ge betyg från årskurs fyra.

Umeås skolor måste också få möjlighet att jobba mer aktivt med att bekämpa mobbning. Det är mobbaren, inte den mobbade, som ska tvingas byta skola om ingen annan lösning är möjlig.

Alla skolor i Umeå, oavsett om de är friskolor eller kommunala skolor, befrias från onödig politisk detaljstyrning och ska ha rätt att själva ansvara för sin ekonomi, sin personal och sina studieresultat. Fler kommunala friskolor, s.k. intraprenader, ska skapas. Kommunen står inför stora utmaningar för att klara platsbehovet. Därför behöver det både byggas till och byggas nytt, samtidigt som det finns en flexibilitet i byggnadernas användning.

Gymnasieskolorna i Umeå ska ge alla elever goda kunskaper och färdigheter för att på så sätt förbereda varje elev inför högre studier eller yrkeslivet. Kunskapsförmedlingen ska alltid stå främsta rummet. Skolornas kontakt med näringslivet för att förbereda eleverna för livet efter examen ska underlättas och uppmuntras.

Umeå kommuns verksamheter ska stödja varje människas strävan att göra sig själv rättvisa och förmåga att växa av egen kraft. Det innebär inte att det saknas behov av stöd. Alla har inte samma förutsättningar.

Olika sorts funktionsnedsättningar blir i själva verket ett handikapp för den enskilde först om samhället inte förmår möta de olika svårigheter människorna kan ha. Ökad tillgänglighet är en av de viktigaste frågorna. Kommunen ska i all sin verksamhet skapa förutsättningar för funktionsnedsatta att ta del av utbudet på samma sätt som alla andra.

Antalet äldre ökar samtidigt som förväntningar och önskemål om hur man vill leva som senior förändras. Kommunen måste garantera en mångfald av boendeformer även för äldre. Sammanhängande äldrevårdskedjor behövs för äldre med successivt ökande behov. Umeå behöver en utökad byggnadstakt för boende riktade till äldre. Det gäller såväl vård- och omsorgsboenden, senior/trygghetsboenden som korttidsboenden.

7. Infrastruktur

Avgörande för att stärka Umeå som tillväxtmotor i norra Sverige är kommunikationsmöjligheterna med omvärlden. Goda flygförbindelser till Stockholm och vidare ut i världen är A och O. Nyligen genomfördes en utbyggnad av Umeå Airport. Nästa steg måste vara att när så är motiverat utifrån resandestatistik fullfölja planerna på nästa etapp, där tanken är att bygga på med ytterligare en våning på

flygplatsbyggnaden. En uppgradering av den nuvarande flygplatsen kommer att vara helt nödvändig för att Umeå ska kunna erbjuda ett starkare nav i det nationella och internationella flygnätverket. Ambitionen måste vara regionalt flyg från Umeå Airport till städer i norra Skandinavien, liksom direktlinjer till några centrala europeiska städer.

Viktigt för en bättre infrastruktur i norr är Norrbotniabanan som skulle bidra till en viktig länk för Umeå norröver men även knyta ihop Sverige med Finland och nordvästra Ryssland. Tillsammans med Botniabanan och Tvärbanans upprustning läggs med Norrbotniabanan den sista pusselbiten i ett komplett järnvägsystem längs Norrlandskusten. Systemutbyggnaden ger möjligheter till effektivare godstransporter och arbetsmarknadsregionerna vidgas i betydande utsträckning. Byggandet av Umeås ringled pågår och Västra Länken färdigställs inom närmaste åren. Det är viktigt att hela ringleden snarast fullföljs.

Förbindelsen mellan Finland och Sverige över Kvarken blir också viktigare. Midway Alignment of the Bothnian Corridor är ett EU-projekt som skapades för att främja förbindelserna mellan starka, snabbt växande, internationellt betydande regioner som behöver bl.a. en levande färjetrafik (i detta fall Österbotten och Västerbotten). Målet är att förbättra transportruterna och stödja det existerande multimodala TEN-T nätverket där flera olika transportformer (hav, landsväg, järnväg) redan aktivt används. Förbättrade förbindelser skapar även förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och ökat samarbete mellan Vasa och Umeå och dess tillhörande regioner.

8. Stärk besöksnäringen

Arbetet med att stärka Umeås roll som regionalt handels- och servicecentrum fortsätter. En stor och växande näringsgren är handel/restaurang som till stor del är frukten av Umeås snabba tillväxt. Turism och handel är områden där många unga får sitt första jobb, något som är viktigt för möjligheten att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Kommunen måste bli bättre på att locka till sig såväl turister som arrangemang och konferenser. Det gäller att ta tillvara de möjligheter som kulturhuvudstadsåret öppnat.

Intresset att besöka Umeå förstärktes med öppnandet av IKEA liksom shoppingcentret Avion shopping med dess tillskott av butiker. Viktigt är samtidigt att centrumhandeln kan fortsätta utvecklas och stärkas. Shoppingturism ökar i takt med att handel och turism samarbetar allt mer. Av detaljhandelns försäljning består hela tio procent av de pengar som turister spenderar. Samtidigt påverkas handeln alltmer av e-handeln.

9. Kultur och fritid i toppklass

Fysiska aktiviteter, idrott och stimulans för folkhälsan utgör viktiga inslag i en modern och växande kommun. Strategiska investeringar ska göras inom detta område, i

synnerhet i samarbete med det privata näringslivet. Föreningarna fyller en mycket viktig funktion i utvecklingen av Umeå. Det ger oss samtidigt möjligheter att ytterligare profilera Umeå som en attraktiv ungdoms- och idrottsstad.

Umeå ska fortsätta vara en attraktiv stad är att människors olika behov av kulturella värden kan tillfredsställas. Effekterna av Kulturhuvudstadsåret ska vi bygga vidare på. Umeå ska synas på kulturkartan både nationellt och internationellt. I Umeå finns kulturinstitutioner av högsta klass. Norrlandsoperan med symfoniorkestern och dansverksamheten är här viktiga inslag. Likaså Västerbottens Museum, Bildmuseet och Väven för att nämna andra viktiga delar.

10. Den hållbara staden

Umeå ska vara en kommun som sätter värde i en bra miljö med ren luft, friskt vatten och levande grönområden. En bra miljö är en förutsättning för att människor ska ha god hälsa, men den påverkar också upplevelsen av livskvalitet. Därför är det en viktig faktor för en stads attraktionskraft och i förlängningen för dess möjlighet att utvecklas och växa. En tätt byggd stad ger mindre miljöbelastning jämfört med utspridda städer och landsbygd. Men utbyggnaden behöver ske på ett sätt som är långsiktigt hållbar.

För att uppnå det krävs en utbyggnad av kollektivtrafik i kombination med ökade möjligheter att gå och cykla. För kollektivtrafiken är ökad turtäthet är ett viktigt inslag för att göra det mer attraktivt att åka buss. Kollektivtrafikåkandet har ökat med 100 procent bara på några år och vi ser även positivt på att fortsätta satsningen med elbussar. Byggandet av en bro mellan Lundåkern och Bölesholmarna är på gång, vilket främjar miljövänliga kommunikationer över älven. Området omkring Nydalasjön är ett viktigt rekreativt område för umeborna och ska så förbli. Stugorna kring sjön ska däremot i möjligaste mån bevaras och kommunens avsikt att inlösa stugorna ska upphöra.

Umeås miljöarbete har uppmärksammats internationellt, där vi tre år har varit nominerade och kommit till final gällande utmärkelsen Europas miljöhuvudstad. Det visar att Umeå redan ligger mycket långt framme i miljöarbetet.

Umeå ska vara en kommun som sätter värde i en bra miljö med ren luft, friskt vatten och levande grönområden. En bra miljö är en förutsättning för att människor ska ha god hälsa, men den påverkar också upplevelsen av livskvalitet. Klimatutmaningen är på allvar. Varken Sverige som nation eller Umeå som kommun har emellertid råd med verkningslös symbolpolitik.

Luften i centrala Umeå blir steg för steg renare. 2018 uppvisade de bästa mätresultaten för luftkvaliteten sedan mätningarna påbörjades år 2003. Det är mycket positiva nyheter, även om mycket arbete kvarstår. Enligt rapporten från Umeå kommun är årsmedelvärdet för kvävedioxid det lägsta sedan mätningarna påbörjades år 2003. För sjunde året i rad klaras dessutom EU-gränsvärdet för kvävedioxid och

miljökvalitetsnormen för årsmedelvärdet. Mycket positivt! Tyvärr klaras fortfarande inte den svenska normen gällande tim- och dygnsmedelvärde. En annan positiv nyhet i mätresultaten är att halterna av partiklar är låga och överskrider varken miljökvalitetsnormen eller miljömålnivåerna.

Detta visar att Umeå kommuns åtgärdsprogram för renare luft i centrala Umeå ger resultat. Vi ser årliga förbättringar – med färdigställandet av ringleden år 2021 så kommer luftkvaliteten dessutom att förbättras påtagligt.